

Terms and Conditions

The Library provides access to digitized documents strictly for noncommercial educational, research and private purposes and makes no warranty with regard to their use for other purposes. Some of our collections are protected by copyright. Publication and/or broadcast in any form (including electronic) requires prior written permission from the Library.

Each copy of any part of this document must contain there Terms and Conditions. With the usage of the library's online system to access or download a digitized document you accept there Terms and Conditions.

Reproductions of material on the web site may not be made for or donated to other repositories, nor may be further reproduced without written permission from the Library

For reproduction requests and permissions, please contact us. If citing materials, please give proper attribution of the source.

Imprint:

Director: Mag. Renate Plöchl

Deputy director: Mag. Julian Sagmeister

Owner of medium: Oberösterreichische Landesbibliothek

Publisher: Oberösterreichische Landesbibliothek, 4021 Linz, Schillerplatz 2

Contact:

Email: [landesbibliothek\(at\)ooe.gv.at](mailto:landesbibliothek(at)ooe.gv.at)

Telephone: +43(732) 7720-53100

Apoplexie
περοφλακ-
πικον.
Tristitiam discu-
cas.

tumescat: ideoq; inter περοφλακτικα apoplexia vsq; eius minime est negligendus. Si vero in pectore & circa os Stomachi, diebus ante et post plenilunium

tribus gestata fuerit, mentis grauitate, inquietudine, & maesticia, q; cum ex abundanti maligno sanguine, tu frigore oriri solet, discutit atq; emendat.

Caput nonum.

DE SVBFRVTICE, FERVLA FOEMINA, QVÆ ALIAS THASPIA ET HYPOPION APPELLATVR.

GENVS, PATRIA, NOMEN,

Tessic.
Vetorum de ap-
pellatione her-
be huius testi-
monia.
Taplus Insula.
Mare meditera-
neum siue Sici-
licum.
Scammonca suc-
cus siue liquor
purgationibus
seruans.
תאבסבא
תאב.
Thaab.
μυάουαι.
Hypopion.
שיבה
Sibah.
γίγας.
Cornua mem-
brana.
Thapsia à Tha-
absibah.
Fides in opinio-
nibus est libera.
Altersbeger.
Γηρομώμε
v.
Paracellus.
Pancranon.
Altera species
Ferula foemina

PLANTA hæc præsens (vt non solum Dioscorides lib. 4. cap. 15. 157. sed et Plinius lib. 13. cap. 22. testatur) à Thapso Insula maris Sicilici et decem stadijs à Syracusis distan- te, quod in ea primum animaduersa sit, nomen ac- cepisse putatur. Quod vero Scammonion quoq; dicitur, forte à Scammonia ob facultate in penetrantē atq; expurgantē, fuerit pfectū. Sed appellatio Hy- popio vnde sit, affirmare difficile est, nisi à dictio- nibus grecis πτόμων siue υπώμων (quarū penultima an per v. vel scribi debeat nihil moror, ingenijs sa- gacioribus hoc relinquēs) quibus affectus siue vitiū ocu- lorū, corneæ et humori eorum accidere solitū signi- ficatur, eā deducere q̄s velit: qua ratione & Parac. hanc plantā vi- sui, et organis nervisq; ei inter alias partes de- dicasse videtur. Ter- tium vero ab his nomē

frustra Tessic appellauit. Porro habitus atq; descri- ptionis ratione nobilis hæc planta Hebr. תאבסבא Taabsibah, id est Altersbeger vocata fuerit, nomine sc. ex duabus dictionibus coactō: nā תאב cū græco μυάουαι idē est, et significat sollicite aliquid abire, altera vero שיבה idē est quod γίγας, latinis sene- ctus. Ab hoc itaq; cōposito an vulgatū Thapsia de- scenderit, et aliorū nominū exemplo ab Hebrais vtpote gente omnium antiquissima, ad alios populos trāsierit, de eo (cū in eiusmodi reb⁹ fides libera sit) cui libet integrū est iudicare. Veruntamē, vel anti- quo nomine Thapsia, quod ab alijs acceptum possi- det retento, nobis differentia causa in posterū, Ger- māicē Altersbeger, græcē vero γηρομώμεν dicitur. Est ergo hæc speci- es Ferule altera, q̄ ma- nifesta odoris, caloris, atq; saporis qualitate imbecillior sed tēpera- mēti sui nobilitate in a-

SIGNATURA GENERALIS.

Quo modo præcedenti capite octauo, de signatura partium corporis masculi solidiorum & duriorum quibus reliqua corporis moles sustinetur & fulci- tur, osium nimirum, costarum, dentium, cranij, vertebrarum & articularum commemoratum est, illo quoq; hic easdem partes signamus. Sed tamen hæc signatura ad corpus fœmineum acomodanda esse vt cogitetur, lectorem attentum monere soluimus.

πάρυγχος.
Trinacria.
Oltum iherua.
Laudanus Pa-
racelli.
Thapsus.
Sicilia.
Apulia.

Pancranō, à dictione πάρυγχος, quo medicamentū quoddā nobile, vsusq; contra varios affectus proba- tissimi significatur, & quali Paracelsus in Lauda- no suo (de quo plurimi plurimum falso se iactita- runt) vsus est, idq; non inter extrema medicamēti huius ingrediētia habuit, originem traxisse potest. Neq; vero multū à vero recesserim⁹, si plantā hanc nostram (quantū unq; etiam lactenus neglecta sit) eiusmodi loco habeamus: cum et Cicero, L. Metel- lum Prætorē simile Panchrestū habuisse, eoq; mul- tos familiarium ex morbis grauisimis seruasse testetur. Piperiū sane ab acrimonia et caliditate ra- dicis extiterit, quanq; in effectu et virtute, q̄ sensu odoris atq; gustus, robustior existat: quod cū Auicēna sine dubio cognouerit, eā lib. 2. cap. 70. haud

prehensa, Fœmelle locū occupat, magni in re medi- ca vsq; atq; bonitatis excellētis. Præter appellatio- nes enumeratas quibusdā Trinacria dicitur, Ital. et Gal. latinū Thapsia in vsu est, Hispan. Otō iherua. Patria autē plantæ hui⁹ frusticose, nō angustis so- lū Thapsi Insula Siciliæue limitibus cōcluditur, Sed (vt plurimi viri eruditione excellentes scriptū re- liquere) et in Apuliā, montes Gargani, nec nō Bri- tanniā extenditur: imo et in Insula zeila atq; Ther- mopylarū augustijs puenit. Insuper, quod magis mi- retur aliquis, in montibus Carinthiæ supra Clage- furtū, et anno 70. in regione Geldrēsi, quo cū Io- āne Epif. Monasteriense Cæs. Maximiliani Filiā Nouiomagū deducente, concesserā, prope oppidum et arcem ducalem Disteldorpiū crescentē inueni.

FORMA, CONSTELLATIO ET QUALITAS THAPSIÆ.

Forma.
Dioscorides lib.
4. cap. 157.
Theophr lib. 9.
cap. 22.
Gal lib. 6.
Nero Imp. pig-
mentis muliebris
hucus.
Habitus radice.

QVEM habitum, quamq; formam hæc plan- ta gerat, Dioscorides lib. 4. cap. 157. Quam autem vim & efficaciam obtineat, prior Dioscoride Theophrastus lib. 9. cap. 22. & Galenus libro 6, Quomodo deniq; in Italia per Neronem innotue- rit, Plin. lib. 13. cap. 22. scriptis suis explicarunt.

Principio ad formam eius quod attinet, Radix cortice duriusculo, crasso & subnigro vestitur, nec frequentibus venis diffusa, sed tribus ferē tantum fibris per interualla capillata, crassiuscula, & lon- gitudine ad proportionem caulis, (qui grandis ad- modum euadit) non contemnda spectatur: à

quo